

ODLUKA OMBUDSMANA O NEDOPUŠTENOSTI

**po pritužbi Dritona Lajčija
protiv Specijalizovanog tužilaštva
i
Specijalizovanih veća Kosova**

Br. OMB-C-2021-02
Dana 2. avgusta 2021.

JAVNO

Ombudsman Specijalizovanih veća Kosova (u daljem tekstu: ombudsman) zasedajući 2. avgusta 2021,

razmotrivši gorenavedenu pritužbu, u skladu s ovlašćenjima ombudsmana propisanim članom 162(11) Ustava Kosova, članom 34(9) Zakona o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu i pravilima 28 i 29 Pravilnika o postupku i dokazima Specijalizovanih veća Kosova o ulozi i funkcijama Kancelarije ombudsmana, kao i Postupkom za rešavanje pritužbi pred Kancelarijom ombudsmana, koji je ombudsman usvojio 12. septembra 2018,

po obavljenom detaljnom razmatranju, donosi sledeću odluku:

I. POSTUPAK PRED OMBUDSMANOM

1. Pritužba je zavedena u Kancelariji ombudsmana 25. marta 2021.
2. U prilog pritužbi, podnosilac je dostavio i primerak pisma od 11. decembra 2020. koje je njegov advokat poslao specijalizovanom tužiocu u njegovo ime tražeći da se okonča istraga nad podnosiocem.

3. Ombudsman napominje da je podnosilac 4. juna 2021. dostavio pojašnjenje pritužbe u kojem je objasnio izvesne činjenice u želji da doprinese istrazi. Tim pojašnjenjima je pridata dužna pažnja.

4. U skladu sa odredbama iz odeljka 14.3 Postupka za rešavanje pritužbi pred ombudsmanom, u cilju zaštite legitimnih interesa podnosioca pritužbe ili treće strane, Kancelarija ombudsmana može u okviru rada na pritužbi i tokom istrage da tretira kao poverljive konkretne podatke u pritužbi, drugu dokumentaciju ili materijal koji su joj dostavljeni kao poverljivi. Podnosilac pritužbe je potvrdio da nema ništa protiv da se njegov identitet obelodani, a ombudsman je zaključio da ne postoje uverljivi razlozi da se bilo koji podaci dobijeni od podnosioca pritužbe tretiraju kao poverljivi.

5. Specijalizovani tužilac podneo je 21. maja 2021. odgovor na pritužbu. Ombudsman je 9. juna 2021. podnosiocu pritužbe prosledio stavove specijalizovanog tužioca. Podnosilac je potom 9. jula 2021. podneo repliku na stavove specijalizovanog tužioca. Ombudsman ima u vidu argumente iz odgovora i replike i pridao im je dužnu pažnju pri vršenju ocene.

II. PRITUŽBA PROTIV SPECIJALIZOVANOG TUŽIOCA

6. U pritužbi dostavljenoj ombudsmanu, podnosilac je izneo sledeće tvrdnje u vezi sa Specijalizovanim tužilaštvom:

7. Dana 3. maja 2019,¹ podnosilac se neformalno sastao sa zamenikom specijalizovanog tužioca, koji mu je tom prilikom uručio nalog suda za zaplenu mobilnog telefona.

8. Dana 25. septembra 2019, podnosilac pritužbe primio je od Specijalizovanog tužilaštva poziv za ispitivanje. U pozivu se navodi da postoji osnovana sumnja da je učestvovao u izvršenju krivičnog dela.

9. Dana 13. oktobra 2019, podnosilac pritužbe zatražio je od Specijalizovanog tužilaštva da ga obavesti koje su konkretne optužbe protiv njega i da mu obelodani materijal na kojem se te optužbe temelje. Specijalizovano tužilaštvo je sutradan obavestilo podnosioca pritužbe po kojim odredbama Krivičnog zakonika

¹ Ombudsman ima u vidu da je u pojašnjenju od 4. juna 2021. podnosilac u vezi s ovim konkretnim pitanjem objasnio da je sastanak zaista bio neformalan i da je održan 3. maja 2019, a ne 29. decembra 2019, kako je prvobitno naveo u pritužbi.

Republike Kosovo vodi istragu protiv njega, uključujući, između ostalog, moguće povrede člana 394 (ometanje dokazivanja ili zvaničnog postupka) i člana 395 (zастраšivanje u toku krivičnog postupka), koji su u Zakon o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu (u daljem tekstu: Zakon) uključeni njegovim članom 15(2),² i odbilo da mu dostavi dokaze o tome.

10. Dana 16. oktobra 2019, veće uoči zakazanog informativnog razgovora, Specijalizovano tužilaštvo pozvalo je podnosiocem advokata i pitalo ga da li će podnosilac da učestvuje u razgovoru ili namerava da iskoristi pravo na ćutanje.

11. Dana 17. oktobra 2019, Specijalizovano tužilaštvo obavilo je informativni razgovor s podnosiocem pritužbe, kojem je prisustvovao i njegov advokat. Prema tvrdnjama podnosioca, advokat nije bio u prilici da ga valjano savetuje jer im i dalje nisu bile obelodanjene pojedinosti o optužbama kojima se tereti. Stoga je podnosilac pročitao pripremljenu izjavu i potom iskoristio svoje pravo na ćutanje. Podnosilac tvrdi da je, uprkos tome, specijalizovani tužilac u zapisnik izjavio da je podnosilac odbio da odgovara na pitanja na osnovu prava na zaštitu od samooptuživanja. Međutim, podnosilac je, na savet svog advokata, iskoristio pravo na ćutanje, a ne pravo na zaštitu od samooptuživanja.

12. Dana 14. novembra 2019, podnosilac je Specijalizovanom veću Ustavnog suda podneo zahtev za ocenu ustavnosti. U zahtevu je izneo tvrdnje slične onima koje su predmet ove odluke – da mu je Specijalizovano tužilaštvo uputilo poziv da pristupi radi informativnog razgovora u svojstvu osumnjičenog i da su tokom tog razgovora prekršena njegova osnovna prava iz člana 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima. Preciznije, podnosilac tvrdi da Specijalizovano tužilaštvo nije navelo za koje krivično delo je osumnjičen i da mu nije dostavilo dokaze na kojima se temelji ta sumnja.³ Dana 13. januara 2020. Specijalizovano veće Ustavnog suda proglasilo je zahtev nedopuštenim, budući da protiv podnosioca još nisu bile podignute krivične optužbe, te je zahtev bio preuranjen.⁴

13. Dana 11. decembra 2020, podnosilac je pismenim putem zatražio od Specijalizovanog tužilaštva da okonča istrage protiv njega. Prema tvrdnjama podnosioca, Specijalizovano tužilaštvo nikad nije odgovorilo na taj zahtev.

² Zakon br.05/L-053 o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu, član 15(2).

³ Odluka po zahtevu Dritona Lajčija Ustavnom sudu u vezi s postupkom vođenja informativnog razgovora od strane Specijalizovanog tužilaštva, 13. januar 2020, stavovi 8, 9.

⁴ V. Odluka po zahtevu Dritona Lajčija Ustavnom sudu u vezi s postupkom vođenja informativnog razgovora od strane Specijalizovanog tužilaštva, 13. januar 2020.

14. U pritužbi ombudsmanu podnosilac tvrdi da postupak koji je primenilo Specijalizovano tužilaštvo i uopšte način na koji se prema njemu odnosilo predstavlja povredu njegovog osnovnog prava na pravično suđenje iz člana 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

III. TRAŽENO PRAVNO SREDSTVO

15. U pritužbi je u vezi s navedenim tvrdnjama zatraženo sledeće pravno sredstvo:

16. sprovođenje nezavisne i nepristrasne istrage o povredama vezanim za g. Lajčija, opisanim u njegovim podnescima, a posebno o povredi njegovog prava na pretpostavku nevinosti time što je njegovo ime objavljeno bez redigovanja,

17. donošenje zaključka da je došlo do povrede njegovog prava na pretpostavku nevinosti, konkretno, da mu se zbog te povrede više ne može garantovati pravično suđenje i da će stoga svaki postupak koji protiv njega bude vođen predstavljati zloupotrebu postupka, i

18. zahtev da Specijalizovano tužilaštvo odmah okonča sve istrage protiv g. Lajčija.

IV. OMBUDSMANOVA OCENA

19. Ombudsman je, na osnovu odredbi materijalnog prava, ovlašćen da primenjuje pravne instrumente o ljudskim pravima navedene u Poglavlju II Ustava Kosova. Ombudsman posebno ukazuje na odredbe člana 22 Ustava Kosova, koje predviđaju direktnu primenu odredbi o ljudskim pravima i osnovnim slobodama zagarantovanim međunarodnim sporazumima i instrumentima. Stoga su EKLjP i njeni protokoli, kao i Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima i njegovi protokoli posebno relevantni za rad ombudsmana jer predviđaju minimalne standarde za zaštitu ljudskih prava koje vlasti u demokratskom društvu treba da garantuju.

20. Shodno članu 162(11) Ustava Kosova, ombudsman Specijalizovanih veća Kosova ima isključivu nadležnost za Specijalizovana veća i Specijalizovano tužilaštvo.

21. Pravilo 28(2) Pravilnika o postupku i dokazima Specijalizovanih veća Kosova (u daljem tekstu: Pravilnik) navodi obim ombudsmanove nadležnosti, koja je ograničena na to da kontroliše, brani i štiti osnovna prava lica koja dolaze u kontakt sa Specijalizovanim većima i Specijalizovanim tužilaštvom.

22. Pre nego što razmotri osnovanost pritužbe, ombudsman mora da odluči da li će je prihvatiti, uzimajući pritom u obzir merodavno pravo i kriterijume dopuštenosti propisane pravilom 29(3) Pravilnika.

23. Shodno pravilu 29(3)(e) Pravilnika, ombudsman može da odbije zahtev ukoliko mu nije podnet u roku od šest meseci od povrede na koju se odnosi, osim u slučaju kada postoje opravdani razlozi.

24. Podnosilac je u pritužbi potvrdio da je “do povreda [...] došlo pre više od šest meseci,” ali da su one “relevantne kao kontekst datog pitanja jer pružaju celovitiju sliku postupanja prema g. Lajčiju”.⁵

25. Shodno tome, iako se te povrede direktno odnose na tekuću istragu Specijalizovanog tužilaštva protiv podnosioca, pritužbe vezane konkretno za: (1) zaplenu podnosiocovog mobilnog telefona shodno sudskom nalogu, (2) poziv na informativni razgovor sa Specijalizovanim tužilaštvom, (3) telefonski poziv veče uoči razgovora, u kojem je Specijalizovano tužilaštvo pitalo podnosioca da li će iskoristiti pravo na ćutanje, (4) to što je Specijalizovano tužilaštvo više puta u zapisnik izjavilo da je podnosilac iskoristio pravo na zaštitu od samooptuživanja, a ne pravo na ćutanje, kao što ga je savetovao advokat i (5) tvrdnju da je razgovorom generalno narušeno njegovo pravo na pretpostavku nevinosti, nisu podnete ombudsmanu u roku od šest meseci od tih radnji. Ombudsman se takođe uverio da podnosilac nije pokazao da postoji opravdan razlog za produženje tog roka. Stoga se, shodno pravilu 29(3)(e) Pravilnika, te konkretne pritužbe moraju odbaciti, i proglašavaju se nedopuštenim.

26. Podnosilac je u replici dao pojašnjenje u vezi sa svojom tvrdnjom da Specijalizovano tužilaštvo nije odgovorilo na njegov zahtev od 11. decembra 2020, u kojem je tražio da ono okonča istrage protiv njega.⁶ Podnosilac navodi da

⁵ Podnesak u ime g. Dritona Lajčija (u daljem tekstu: pritužba), stav 1.7.

⁶ V. takođe Javna redigovana verzija zahteva za izdavanje naloga specijalizovanom tužiocu da okonča istragu protiv g. Dritona Lajčija, KSC-BC-2018-01, 15. jun 2021. Dana 15. juna 2021, u zasebnom podnesku shodno pravilu 47(2) Pravilnika, podnosilac je ponovo zatražio da Specijalizovano tužilaštvo okonča istragu protiv njega.

specijalizovani tužilac zapravo jeste odgovorio na njegov zahtev za okončanje istraga od 11. decembra 2020. Specijalizovani tužilac je odgovorio da nema nameru da okonča istragu.⁷

27. Budući da je Specijalizovano tužilaštvo odgovorilo na podnosiochev zahtev za okončanje istrage od 11. decembra 2020, ombudsman se uverio da je to pitanje bespredmetno. Ova konkretna pritužba se proglašava nedopuštenom, te se odbacuje shodno pravilu 29(3) (b) Pravilnika, pošto nije pokazano da je specijalizovani tužilac povredio ljudska prava.

28. Podnosilac pritužbe tvrdi da je “iscrpio sva sredstva koja osumnjičenima stoje na raspolaganju tokom istraga Specijalizovanog tužilaštva” i da je obraćanje ombudsmanu jedino pravno sredstvo koje mu je preostalo.⁸ Podnosilac je kao pravno sredstvo zaista tražio da se Specijalizovanom tužilaštvu uputi “zahtev da [...] da odmah okonča sve istrage protiv g. Lajčija”.⁹

29. Međutim, nakon što je ombudsmanu podneo pritužbu u kojoj je zatražio ovo pravno sredstvo, podnosilac je Specijalizovanim većima podneo zahtev da se istraga protiv njega okonča po pravilu 47 Pravilnika.¹⁰

30. S obzirom na to da ovo pitanje rešavaju Specijalizovana veća, ombudsman nije nadležan da ga dalje razmatra, shodno pravilima 29(1) i 29(3) Pravilnika.

V. PRITUŽBA PROTIV SPECIJALIZOVANIH VEĆA

31. Podnosilac je takođe uložio pritužbu protiv Specijalizovanih veća, u kojoj navodi sledeće.

32. Dana 17. novembra 2020, odlukom sudije za prethodni postupak Specijalizovanih veća u ovom predmetu, stepen tajnosti zahteva za izdavanje naloga za hapšenje¹¹ protiv g. Hašima Tačija, g. Kadrija Veseljija, g. Redžepa

⁷ Javna redigovana verzija zahteva za izdavanje naloga specijalizovanom tužiocu da okonča istragu protiv g. Dritona Lajčija, KSC-BC-2018-01, 15. jun 2021, stav 18.

⁸ Replika na odgovor tužilaštva na pritužbu Dritona Lajčija (u daljem tekstu: replika), stav 2.11.

⁹ Pritužba, stav 4.1.

¹⁰ V. Javna redigovana verzija zahteva za izdavanje naloga specijalizovanom tužiocu da okonča istragu protiv g. Dritona Lajčija, KSC-BC-2018-01, 15. jun 2021.

¹¹ Javna redigovana verzija zahteva za izdavanje naloga za hapšenje i pratećih naloga, KSC-BC-2020-06/F00005, 28. maj 2020, s javnim redigovanim prilogom 1 i javnim priložima 2-3 (u daljem tekstu: zahtev za izdavanje naloga za hapšenje). Podnosilac u celom tekstu pritužbe ovaj dokument pogrešno naziva

Seljimija i g. Jakupa Krasnićija od 28. maja 2020. promenjen je iz strogo poverljivog u javni.¹² U javnoj redigovanoj verziji, koja je zavedena kao zaseban dokument, u odeljku o činjeničnom osnovu je bez redigovanja navedeno podnosiočevo puno ime i prezime.

33. Dana 22. januara 2021, sudija za prethodni postupak doneo je u navedenom predmetu javnu redigovanu odluku o privremenom puštanju na slobodu g. Kadrija Veseljija.¹³ U okviru zaključaka u toj odluci, sudija za prethodni postupak je bez redigovanja naveo podnosiočevo puno ime i prezime.

34. Što se tiče pritužbe protiv Specijalizovanih veća, podnosilac tvrdi da navođenje njegovog punog imena i prezimena u javnom redigovanom zahtevu za izdavanje naloga za hapšenje i odluci o privremenom puštanju na slobodu predstavlja povredu njegovog prava na pravično suđenje iz člana 6 EKLjP. Prema njegovoj tvrdnji, budući da mu nije izrečena osuđujuća presuda niti su protiv njega podignute krivične optužbe, objavljivanje njegovog imena predstavlja povredu njegovog osnovnog prava na pretpostavku nevinosti i prava da o njegovoj stvari rešava jedan nezavisan i nepristrasan sud. Podnosilac dalje tvrdi da se u javnim podnescima o njegovim konkretnim radnjama govori kao o dokazanim činjenicama koje potvrđuju krivicu, a ne kao o optužbama, čime je narušeno njegovo pravo na pretpostavku nevinosti iz člana 6(2) EKLjP.

VI. TRAŽENO PRAVNO SREDSTVO

35. Podnosilac pritužbe traži da Specijalizovana veća Kosova daju odgovarajuću izjavu za javnost u kojoj će povući neosnovane i nedokazane tvrdnje koje su protiv njega iznete u zahtevu za izdavanje naloga za hapšenje i odluci o privremenom puštanju na slobodu.

VII. OMBUDSMANOVA OCENA

nalogom za hapšenje, umesto zahtevom za izdavanje naloga za hapšenje, koji je podneo specijalizovani tužilac i čiji je stepen tajnosti, shodno nalogu sudije za prethodni postupak u predmetu 06, kasnije promenjen u javni.

¹² *Specijalizovani tužilac protiv Hašima Tačija, Kadrija Veseljija, Redžepa Seljimija i Jakupa Krasnićija, predmet br. KSC-BC-2020-06.*

¹³ *Odluka po zahtevu Kadrija Veseljija za privremeno puštanje na slobodu, KSC-BC-2020-06/F00178, 22. januar 2021. (u daljem tekstu: odluka o privremenom puštanju na slobodu).*

36. Shodno pravilima 29(1) i 29(3) (a) Pravilnika, ombudsman se ne meša u predmete ili druge pravne postupke pred Specijalizovanim većima, izuzev u slučajevima neopravdanog odugovlačenja postupka.¹⁴

37. Ombudsman smatra da se ova pritužba direktno tiče podnesaka u predmetu *Specijalizovani tužilac protiv Hašima Tačija i drugih* (predmet 06).¹⁵ Shodno nalogu sudije za prethodni postupak u predmetu 06, stepen tajnosti zahteva za izdavanje naloga za hapšenje promenjen je u javni, u skladu sa režimom usvojenim u okvirnoj odluci o obelodanjivanju dokaza i povezanim pitanjima;¹⁶ isto tako, sudija za prethodni postupak doneo je odluku o privremenom puštanju na slobodu u skladu sa predmetom 06 pred Specijalizovanim većima.¹⁷

38. Shodno tome, ombudsman nije nadležan da rešava pritužbu pošto, prema pravilima 29(1) i 29(3) (a) Pravilnika, ne sme da se meša u predmete.

VIII. ZAKLJUČAK

39. Ombudsman je zaključio da se pritužbe protiv specijalizovanog tužioca i Specijalizovanih veća moraju odbaciti shodno pravilima 29(1), 29(3) (d) i 29(3) (e) Pravilnika.

/potpis na originalu/

Pjetro Spera,

ombudsman Specijalizovanih veća Kosova

U ponedeljak, 2. avgusta 2021.

Hag, Holandija

¹⁴ V. takođe CDL-AD(2019)005 – *Načela o zaštiti i promovisanju institucije ombudsmana*), Evropska komisija za demokratiju putem prava (Venecijanska komisija) (Strazbur, 2. maj 2019), stav 13 (“Nadležnosti ombudsmana kad je reč o pravosuđu ograničene su na obezbeđivanje njegove efikasnosti i administrativnog funkcionisanja.”).

¹⁵ *Specijalizovani tužilac protiv Hašima Tačija, Kadrija Veseljija, Redžepa Seljimija i Jakupa Krasnićija*, predmet br. KSC-BC-2020-06.

¹⁶ V. Okvirna odluka o obelodanjivanju dokaza i povezanim pitanjima, predmet br. KSC-BC-2020-06. V. takođe Pravilnik, pravilo 82(3)-(5) (“Ako panel drugačije ne naloži, s podneskom se postupa u skladu s datom oznakom tajnosti.”).

¹⁷ *Specijalizovani tužilac protiv Hašima Tačija, Kadrija Veseljija, Redžepa Seljimija i Jakupa Krasnićija*, predmet br. KSC-BC-2020-06.